

Білоус В. С. Цифровий та соціальний вектор діяльності бібліотеки у комунікаційному просторі університету. *Бібліотечна справа у сучасних інформаційно-комунікативних процесах: тенденції та перспективи* : XI Науково-практична online конференція (з нагоди 450-річчя Острозької академії) / Наукова бібліотека НаУОА, травня 25, 2026 – травня 31, 2026. Острог, 2026. URL: <https://conf.oa.edu.ua/index.php/libconf/libcon202605/paper/view/498/144> посилання на текст

<https://conf.oa.edu.ua/index.php/libconf/libcon202605/paper/view/498>

В. С. Білоус

директор бібліотеки

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

УДК 027.7:[378.6:316.77]

ЦИФРОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ВЕКТОР ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ У КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСИТЕТУ

У пропонованій статті відображено основні напрями діяльності бібліотеки щодо впровадження та використання соціально-комунікаційних технологій. Представлено досвід роботи бібліотеки ВДПУ ім. М. Коцюбинського в комунікаційному просторі університету. Окреслено відповідні бібліотечні сервіси та перспективи покращення задоволення інформаційно-комунікаційних потреб користувачів. Акцентовано увагу на цифровий та соціальний вектор діяльності бібліотеки. Виокремлено діяльність щодо формування цифрового контенту краєзнавчих документів. Розкрито специфіку та можливості комунікації бібліотеки в умовах викликів часу.

Ключові слова: діяльність бібліотеки, соціальна комунікація, бібліотечна комунікація, цифровізація, інформаційні комунікації, інформаційно-комунікаційні технології, бібліотека ВДПУ ім. М. Коцюбинського.

Вступ

Постановка проблеми та актуальність дослідження

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій викликають зміщення акцентів та суттєві перетворення бібліотеки у соціально-комунікаційному просторі навчального закладу. Долаючи існуючі стереотипи, зберігаючи усталені традиції, формується уявлення про бібліотеку як важливий соціальний інститут, покликаний сприяти розвитку інтелектуального потенціалу країни, її політичної та економічної модернізації, забезпеченні сталого розвитку освіти і науки. Це, закономірно, позначається на трансформації бібліотеки закладу вищої освіти у суспільно-інформаційний центр соціальних комунікацій. Сьогодні бібліотека – це бібліотека суспільства знань, складний системотворчий соціально-комунікаційний комплекс, який в умовах інформаційного суспільства розглядається не лише як виробник інформаційних продуктів і бібліотечних сервісів, а й забезпечує освітні, наукові, культурні, соціальні потреби користувачів, здійснює продукування нових ідей та знань. Формування багатовекторного комунікативного простору, в якому користувач отримує право на активну участь у практиках наукового, навчального та культурного діалогу, надає можливість ефективно використовувати інформаційний ресурс та комунікаційні технології, що постійно розвиваються [1]. Драматичний сценарій непередбачуваності останніх років значною мірою позначився на пріоритетах діяльності бібліотеки як соціально-комунікаційної інституції, призвів до значних корективів, змусив трансформуватися та адаптуватися до нових складних ситуацій. Нині бібліотеки приймають виклики, породжені війною та шукають рішення для подолання існуючих проблем та загроз [9, 9].

Бібліотека, як суб'єкт соціокультурної та освітньої діяльності, активно виступає у ролі різновекторного навігатора у соціально-комунікаційному просторі навчального закладу.

Формування багатовекторного комунікативного простору, в якому користувач отримує право на активну участь у практиках наукового, навчального та культурного діалогу, надає можливість ефективно використовувати інформаційний ресурс та комунікаційні технології. Набуваючи глобального характеру, інформаційні технології сприяють розширенню комунікацій і формуванню єдиного комунікативного простору. Нові орієнтири освіти, впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, змінюють функції та форми роботи бібліотеки. Ключову роль в діяльності бібліотеки відіграють цифровий та соціальний вектори, які сприяють розширенню комунікацій, формуванню інформаційного поля та соціально-комунікаційного простору бібліотеки, сталому розвитку, підвищує конкурентоспроможність і покращує якість бібліотечного сервісу. Іntenсифікація комунікаційних процесів, спричинена активним упровадженням цифрових технологій, зумовлює посилення уваги до питань соціально-комунікаційної функції бібліотеки. Основна мета даного дослідження: висвітлити на досвіді бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського специфіку соціально-комунікаційного аспекту, показати важливість цифрового та соціального векторів діяльності бібліотеки у комунікаційному просторі університету.

Аналіз досліджень і публікацій

Соціально-комунікаційна теорія бібліотечної діяльності певним чином ґрунтується на дослідженні інформаційно-комунікаційних та соціальних функцій бібліотек. Питанню визначення важливих векторів діяльності бібліотеки, впровадження цифровізації, вивчення місця і ролі бібліотек у соціальних комунікаціях, трансформації діяльності бібліотек під впливом новітніх інформаційно-комунікаційних технологій присвячено чимало наукових досліджень. Бібліотечна установа як складна система соціальних комунікацій є предметом уваги цілої низки науковців і практиків бібліотечної справи, серед яких: Т. Гранчак, В. Здановська, Л. Поперечна, В. Різун, Л. Трачук, О. Шкира та інші. Особливого значення для осмислення проблеми цифрової трансформації бібліотеки приділяють у своїх дослідженнях Бруй О., Воскобойнікова-Гузєва О., Герасименко С., Колесникова Т., Сербін О., Яворська Т., Ярошенко Т. та інші.

Розділ 1. Бібліотека ВДПУ ім. М. Коцюбинського в комунікаційному просторі університету

Основним у роботі бібліотеки ВДПУ ім. М. Коцюбинського, як невід'ємної складової навчального закладу, залишається: якісне інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу та науково-дослідної діяльності університету; активізація інформаційної діяльності з використанням нових технологій. Зауважу, що комунікаційна ефективність бібліотеки досягається за умови якості бібліотечно-інформаційних ресурсів та послуг, оперативного і комфортного інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів, забезпеченням широкого доступу до світових інформаційних ресурсів. Сучасний користувач бібліотеки являє собою сукупність різних іпостасей: читач, користувач, споживач, аналітик, інформаційний експерт, співтворець та ін. Сьогодні «... формується новий тип читача, фактично партнера бібліотеки, котрий виріс на цифровій культурі і грамотності» [6].

Зміни функцій та статусу бібліотеки в сучасний період, що характеризується зростаючим поширенням інформації за допомогою інтернету, обумовлює становлення принципово нових форм комунікації в системі «Користувач-Бібліотека». Університетська бібліотека, як базова соціально-комунікативна структура, концентрує комунікаційну культуру суспільства і забезпечує процеси з використання документів, інформації, знань. Важливою умовою створення сучасного освітнього та інформаційного середовища бібліотеки є формування інформаційних ресурсів та активне впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Основними формами роботи бібліотеки є створення відкритих ресурсів, цифровізація та різноманітні дії і заходи. Серед пріоритетних напрямів роботи бібліотеки – подальше формування потужної електронної бібліотеки; створення та забезпечення відкритого та необмеженого доступу до відкритих електронних ресурсів; функціонування

інституційного репозитарію; сприяння підвищенню ефективності наукових досліджень; впровадження сучасних досягнень науки, передового досвіду в освітній процес. Бібліотека є інформаційною основою, яка містить у собі впорядкований фонд електронних документів, сформованих у відповідних параметрах і програмно-технологічне забезпечення, що дозволяє створювати, опрацьовувати, використовувати та зберігати цей фонд [11, 250].

Бібліотека, використовуючи дистанційні технології, змінює та розширює інформаційно-бібліотечний сервіс, впроваджує комунікаційні технології: оновлює та підтримує в актуальному стані сайт бібліотеки; надає довідки та консультації через «Гостьову книгу» віртуальної довідкової служби сайту, веде сторінки у соціальних медіа різноформатного контенту; забезпечує функціонування інтернет-каталогу; редагує та наповнює інституційний репозитарій тощо. Сайт бібліотеки є вагомим джерелом інформації, як про бібліотеку, так і про її ресурси у сучасному інформаційному просторі. Сьогодні актуальними інструментами сучасної комунікації є мобільні технології. Здійснено адаптивну верстку сайту з метою коректного відображення всіх його сторінок на екранах мобільних пристроїв, таким чином залучаючи користувача до комунікаційного процесу. Перехід на віртуальне інформування значно розширює діапазон взаємодії бібліотеки з навчально-педагогічною, науковою, студентською спільнотами. Застосовуючи новітні інформаційно-комунікаційні технології, опановуючи відповідні уміння, навички і компетентності, змінюється середовище наукового та освітнього спілкування, стає відкритим та доступним. В умовах викликів сьогодення особливого значення набуває впровадження нових форматів представлення даних, збільшення е-ресурсів, як важливого джерела задоволення інформаційних потреб різних категорій користувачів, створення бібліотечних сервісів для віддалених користувачів. Принципи відкритої освіти забезпечують формування сучасного цифрового навчального середовища. Важливе значення для користувачів бібліотеки мають навчальні та науково-допоміжні ресурси, інформування і зворотний зв'язок з користувачем.

Світова бібліотечна практика підтверджує, що в останні роки найбільш трендові послуги пов'язані із підтримкою наукових досліджень. Бібліотека бере на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень учених інституції, адаптує університетську науку у світовий інформаційний простір, прагне, щоб рівень наданих нею послуг відповідав європейським стандартам, активно впроваджує цифрові послуги із супроводу університетської науки. Для задоволення інформаційних потреб вчених університету бібліотека вивчає і досліджує процеси створення ресурсів, розвиток та використання мережевих технологій, забезпечує доступ до власних та світових продуктів, здійснює пошук ефективних методів обслуговування користувачів, впроваджує різноманітні методи вимірювання. Наразі бібліотека займає важливе місце у системі наукової електронної комунікації, є інформаційною серцевиною, основою навчально-педагогічного та наукового процесів, тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої в значній мірі залежить зміст навчання та наукових досліджень. Бібліотека освоює функції навігації в світових наукометричних системах, здійснює підвищення публікаційної активності та видимості науковця в системі наукових комунікацій. Продовжується робота з інтернет-проектом «Наукометричні портрети вчених університету», який включає інформацію про присутність в Google-академії, WOS, Scopus та «... є джерелом забезпечення вільного доступу до публікацій наукових працівників університету» [4, 62].

Університетська бібліотека – осередок формування та збереження культурного надбання та національної пам'яті освітян регіону. Використовуючи традиційні та активно впроваджуючи інноваційні форми роботи, бібліотека формує краєзнавчий фонд, здійснює науково-дослідну та краєзнавчу діяльність, генерує нові знання та ідеї. Під час воєнного стану бібліотека акцентувала увагу на подальше створення безбар'єрного цифрового контенту, продовжила наповнення краєзнавчих інтернет-проектів, які відображають події сьогодення. Бібліотека тримає інформаційно-ресурсний стрій, вплітає свою нитку у полотно спільної перемоги, «озброює» освітянську спільноту знаннями про культурну спадщину, інтегрує у

міжнародний науково-освітній простір, використовує у розробці власних продуктів і послуг. Бібліотека долучилася до проекту «Цифровий архів документів про російсько-українську війну», який реалізується бібліотеками України. З метою вшанування та збереження пам'яті про загиблих студентів, випускників, співробітників та викладачів ВДПУ ім. М. Коцюбинського внаслідок збройної агресії РФ проти України бібліотекою започатковано проект «Вінниччина і повномасштабне вторгнення російських військ в Україну» [2].

Доступ до значних інформаційних ресурсів вимагає високого рівня інтелекту та володіння основами науково-інформаційної діяльності. У бібліотеці ведеться активна робота з навчання інформаційної культури, проводяться тренінги та майстер-класи, провідні фахівці бібліотеки систематично знайомлять користувачів з основами інформаційних та бібліотечно-бібліографічних знань. На початку навчального року традиційно працівники бібліотеки знайомлять студентів з бібліотекою, організують екскурсії для першокурсників, організують оглядові лекції-семінари з метою ознайомлення з електронними ресурсами. У рамках вивчення дисципліни «Основи науково-педагогічних досліджень» для студентів старших курсів представляють виступ-презентацію «Електронні освітні ресурси бібліотеки для ЗВО: формування та використання». Про дотримання важливої чесноти – академічної доброчесності, використання і можливості бібліотечних сервісів, доступ та відповідальне їх використання, як правильно написати унікальну публікацію розповідають працівники бібліотеки здобувачам вищої освіти, демонструючи презентацію «Академічна доброчесність – запорука успіху науковця». Ці заходи мають за мету не тільки популяризацію бібліотечного фонду, а також сприяють налагодженню співпраці з викладачами та студентами.

Розділ 2. Трансформація освітянської книгозбірні в сучасний центр духовності, психологічного розвантаження, безбар'єрності

Бібліотека ВДПУ ім. М. Коцюбинського є багатофункціональним навігатором у соціально-комунікаційному просторі закладу вищої освіти, який різноманітними формами і методами бібліотечної роботи сприяє становленню та вихованню майбутнього педагога, мислячого й творчого вчителя нової формації, професіонала своєї справи. Бібліотека сприяє виробленню ціннісних орієнтацій, впливає на формування у стінах закладу інтелектуального та культурного середовища – того особливого ґрунту, на якому спільні зусилля викладачів, студентів та бібліотекарів приносять життєствердуючі плоди. Саме в такій синергії особистість набуває культурно-духовних цінностей у безпосередній залежності від культурного середовища, простору, в якому відбувається її соціалізація і який є зовнішнім чинником її культурного зростання. Поєднуючи традиційні та електронні ресурси, бібліотека здійснила масштабне коло завдань щодо впровадження новітніх технологій та трансформації освітянської книгозбірні у сучасний центр освіти, духовності і психологічного розвантаження. Освітянська книгозбірня вмонтована у соціальний простір університету, функціонує в єдиному інформаційно-комунікаційному просторі, у тісній синергії з усіма структурними підрозділами ЗВО виступає провідником гуманістичних ідеалів, популяризатором кращих зразків світової педагогічної думки, виконує стратегічне завдання – забезпечення підготовки освітян на вимогу сьогодення, впроваджує нові освітні стандарти, серед яких – інклюзивна освіта, відкриті освітні ресурси, безбар'єрність. Серед користувачів бібліотеки є студенти з особливими потребами. Аби допомогти їм у навчанні, а також повірити в себе, інтегрувати в соціум, бібліотека з особливою увагою ставиться до такої категорії, сприяє включенню в життя університету та бібліотеки.

Бібліотека слугує важливим осередком для соціальної взаємодії та подолання самотності, що сприяє покращенню самопочуття та зменшенню відчуття соціальної ізоляції. В умовах війни така взаємодія сприяє зміцненню соціальних зв'язків, що особливо важливо для людей, які переживають втрати чи вимушені залишити свої рідні домівки. Бібліотека – це безпечний та комфортний простір, що забезпечує спокійну та затишну атмосферу, сприяє релаксації та зменшенню стресу. Прагнення соціальної справедливості – частина місії бібліотек. Тож можливість усунення системної нерівності в освіті завдяки заохоченню

ефективного, інклюзивного та справедливого доступу до якісних академічних ресурсів мотивує бібліотекарів постійно шукати нові шляхи й ініціювати нові проекти [5]. Реалізуючи основні принципи інклюзивної освіти бібліотека формує інклюзивний простір та створює інклюзивну бібліотеку, як для тих, хто навчається і потребує особливих умов та сприяє формуванню інклюзивної компетентності майбутніх педагогів, фахівців інклюзивної освіти. Вже декілька років поспіль діє інклюзивний проект «Бібліотека без меж. Інклюзивна бібліотека» для людей з особливими освітніми потребами.

Бібліотека – середовище підтримки ментального здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Ефективність формування середовища підтримки ментального здоров'я у бібліотеці в значній мірі залежить від стану взаємодії бібліотеки та університету, що функціонують в єдиному інформаційному просторі, є для студентів єдиним джерелом знань, виконують стратегічне завдання – забезпечити підготовку спеціалістів, які відповідають сучасним вимогам [3, 39]. За допомогою соціологічних досліджень, анкетування, міні та експрес-опитування, проведених серед користувачів, визначені проблеми та намічені основні напрями діяльності. Проведено онлайн-опитування «Ментальне здоров'я та роль університетської бібліотеки», в якому взяли участь понад 200 учасників. На питання «Чи вважаєте Ви бібліотеку місцем, яке сприяє зниженню стресу та підтримує Ваше ментальне здоров'я?» «так» відповіли 37,4%, «частково» 48,5% і лише 14% відповіли «ні». Більшість респондентів на питання «Які бібліотечні послуги допомагають Вам почуватися комфортніше?» більшість відповіли: Доступ до якісної літератури та електронних ресурсів, Тихі зони для навчання та відпочинку, онлайн-сервіси (електронна бібліотека, чат-консультації тощо).

Важливим напрямом роботи сучасної бібліотеки є соціокультурна діяльність, що включає різноманітні види діяльності бібліотеки – довідково-інформаційну, культурно-просвітницьку, науково-інформаційну. Комунікативна функція освітянської бібліотеки покликана допомагати в подоланні дефіциту спілкування людей та реалізується в процесі спілкування користувачів між собою, між користувачами і працівниками бібліотеки [7]. Нового змісту й форм набуває культурно-просвітницька робота бібліотеки як засіб комунікації зі студентською аудиторією. Дозвіллева функція значно розширяє організацію соціокультурної діяльності шляхом участі у різноманітних загально університетських та міських заходів, які позитивно впливають на становлення особистості, сприяють формуванню якісно нових ціннісних орієнтирів і пріоритетів.

Розділ 3. Бібліотечний працівник – посередником між користувачем та інформацією

Всі заходи, які виконує освітянська книгозбірня, мають велике значення у реалізації комунікаційної функції бібліотеки для досягнення взаємодії з цільовими аудиторіями і в підсумку – формування громадської думки про бібліотеку, створення її іміджу, підвищення престижу бібліотеки як соціальної інституції. Бібліотечний працівник є посередником між користувачем, як споживачем і інформацією, а бібліотека – комунікаційним каналом, який забезпечує рух документів. Саме бібліотека забезпечує адаптацію особистості до інформаційного простору, надаючи доступ до електронних продуктів та послуг [10]. Світ інформації змінюється стрімко, і роль бібліотекаря сьогодні – це поєднання куратора цифрового контенту, IT-фахівця та менеджера соціальних проєктів, Сучасна бібліотека вже давно перестала бути просто «сховищем книг», перетворившись на цифровий освітній хаб. Бібліотекарі сьогодні універсальні фахівці, навігатори, які знають, де знайти правду в океані інформації, відбувається цифрова трансформація бібліотекаря: від книговидачі до мультимедійного кураторства. У системі комунікаційної діяльності бібліотеки, зокрема наукової, особливе місце займають події комунікації, які є основною технологією формування її репутації та іміджу в сучасних соціокультурних умовах. До числа заходів, що мають ознаку подієвості відносяться конференції, семінари, круглі столи, професійні свята, ювілеї, інтерв'ю, виступи [8]. Бібліотека є учасником регіональних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, форумів, виступають з доповідями,

презентаціями, проводять огляди та перегляди літератури. Однією з важливих форм групової комунікації є також участь у настановних конференціях з педагогічної практики, на яких студентів знайомлять з паперовими та електронними ресурсами та послугами бібліотеки, якими можна скористатися дистанційно. Разом з колективом університету бібліотека долучається до загально міських урочистостей (День міста, День Європи, VinBookFest), проводить майстер-класи, презентують творчі доробки бібліотекарів. Бібліотекарі є активними учасниками Всеукраїнських «диктантів єдності». Працівники бібліотеки беруть участь у культурно-просвітницькому житті університету (Дні народознавства, Дні працівників освіти).

Висновки і перспективи подальших досліджень

На досвіді роботи бібліотеки ВДПУ ім. М. Коцюбинського показано, як реалізується комунікаційна функція освітянської книгозбірні, а саме: формування комунікаційного середовища, створеного в процесі взаємодії комунікантів і роль бібліотеки як комунікаційного посередника між користувачем і джерелом знань. Зазначено, що бібліотека, як важлива структура у соціально-комунікаційному просторі університету, змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, адаптується до змін, впроваджує інновації у роботу та заслужено одержує якісну визначеність своєї діяльності. Аналіз діяльності бібліотеки засвідчив, що активне впровадження дистанційного навчання спонукало освітянські бібліотеки до: впровадження комплексу нових сервісів і послуг в цифровому форматі; підтримки бібліотекою відкритого доступу; створення інформаційних цифрових продуктів, упровадження інтернет-інструментарію. Вся діяльність бібліотеки має вагоме значення у реалізації комунікаційної функції бібліотеки для досягнення взаємодії з користувачем та формування громадської думки про бібліотеку, підвищення її престижу як соціальної інституції.

Перспективи подальших досліджень

У ході дослідження визначено подальшу стратегію діяльності бібліотеки та перспективний напрям дослідження. Модернізації бібліотеки, формуванню бібліотеки відкритого доступу, підвищенню ефективності збереження та використання інформаційно-бібліотечних ресурсів, підвищенню престижу бібліотеки та університету загалом сприяють стратегічні напрями соціально-комунікаційної діяльності бібліотеки, що передбачають:

- впровадження у практику діяльності сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення необхідними вітчизняними та світовими науковими та освітніми інформаційними ресурсами, перебудова цифрових матеріалів у відповідність європейським стандартам;
- розширення партнерства і співробітництва з різними організаціями, бібліотеками і науковими інституціями України та світу, видавництвами, меценатами та іншими особами з питань.

Список використаних джерел

1. Білоус В. С. Бібліотека – різновекторний навігатор у соціально-комунікаційному просторі закладу вищої освіти. *Наукова еволюція досліджень бібліо-інформаційної ноосфери* : Міжнародна науково-практична конференція, Одеса, 19–21 червня 2019 р. НБ ОНУ імені І. І. Мечникова. *Бібліотечний Меркурій*. 2019. Вип. 2 (22). С. 111–129.
2. Білоус В. С. Бібліотека ВДПУ імені М. Коцюбинського – осередок формування та збереження культурного надбання та соціальної пам'яті. *Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни» (присвяченій 195-річчю від часу заснування ХДНБ ім. В. Г. Короленка, 22–23 жовтня 2025 року* : XXVIII Всеукраїнська науково-практична конференції «Короленківські читання» <https://padlet.com/libjournalist/2025-1g28hlx9mhb4giq/wish/AL83WzGOrm5Xa0Pg>
3. Білоус В. С. Електронна бібліотека вищого навчального закладу як середовище швидкого доступу до інформації. *Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ* : зб. матеріалів Республік. наук.-практ. Інтернет конференції. Вінниця, 2010. С.29–39.

4. Білоус В., Лазаренко Н., Коломієць А. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі. *Витоки педагогічної майстерності* / Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка : зб. наук. пр. Полтава, 2017. Вип. 19. С.60–66. (Серія «Педагогічні науки»).
5. Колесникова Т. Відкриті освітні ресурси та відкриті підручники в контексті укріплення потенціалу лідерства бібліотек ЗВО в доступності знань. *Вісник Книжкової палати*. 2023. №7. С. 3–15.
6. Онищенко О. Бібліотека і «цифрове» покоління : нова ситуація – нові форми роботи. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 5. С. 3–6.
7. Освітнянська бібліотека в сучасній системі соціокультурних комунікацій : метод. рек. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; авт.-упоряд.: Глазунова С. М., Ніколаєнко Я. М., Сошинська Я. Є. ; наук. ред.: Добко Т. В., Пономаренко Л. О. Київ, 2019. вип. 22. 74 с.
8. Поперечна Л. А., Здановська В. П. Подієві PR-комунікації в реалізації комунікаційної стратегії наукової бібліотеки. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек* : матеріали Міжнародної наукової конф. (Київ, 3-5 жовт. 2017 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. С. 79–82.
9. Сердюк С., Герасимова С. Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3. С. 9–14.
10. Трачук Л. Бібліотечний сегмент глобального інформаційного простору: основні засади розвитку. *Вісник Книжкової палати*. 2017. №3. С. 47–49.
11. Institutional Repositories as a Global Dissemination Tool of Educational and Scientific Information / N. Lazarenko et al. *Encounters in Theory and History of Education*. 2022. №23. P. 241–258. DOI: 10.24908/encounters.v23i0.15230.